

محورهای پشتیبانی از پایان‌نامه‌های دانشگاهی در حوزهٔ نخبگان

1- مبانی نظری مفهوم نخبگی و روش‌های علمی شناسایی آنان

توضیح: واژه‌های استعداد برتر (درخشان)، تیزهوش، نابغه، خلاق، سرآمد، نخبه و ... واژه‌هایی با بار معنایی خاص و دارای مفهومی علمی در حوزهٔ علوم تربیتی هستند. شناخت مفاهیم علمی این واژه‌ها و روش‌های علمی شناسایی افراد دارای این ویژگی‌ها در سطوح مختلف از اهداف اصلی این محور است.

2- نظام مناسب شناسایی، جذب و هدایت استعدادهای برتر و نخبگان

هر يك از مفاهیم استعدادهای برتر، نخبه و ... در حوزه‌های کاربردی مختلف (مانند حوزه‌های علمی، صنعتی، فرهنگی، ادبی، دینی، هنری و...) دارای ویژگی‌های خاصی است و به همین دلیل نیازمند چارچوب خاصی برای شناسایی افراد هر حوزه و چگونگی جذب آنان و هدایت آنها است. در این محور هدف آن است که در حوزهٔ کاربردی و در هر سطح (استعدادهای محتمل، استعدادهای برتر و نخبگان) چارچوبی علمی و مطابق با اقتضات بومی برای شناسایی، حمایت و هدایت افراد طراحی شود.

3- مفاهیم اختراع، اکتشاف، نوآوری و روش‌های علمی ارزیابی آن

مخترعان، کاشفان و نوآوران از زمرهٔ مصادیق نخبگان محسوب می‌شوند. از این رو شناسایی مبانی نظری و مفاهیم اختراع، اکتشاف و نوآوری و نیز روش‌های علمی ارزیابی هر يك از مصادیق آنها در تطابق با روش‌های علمی و کاربردی از اهداف این محور محسوب می‌شود.

4- مطالعات تطبیقی تجربیات بین‌المللی دربارهٔ نخبگان

هر يك از کشورها دارای سازوکار خاصی برای شناسایی استعدادهای برتر و نخبگان هستند و بر اساس سیاست‌های کلان خود برنامه‌هایی را برای حمایت از این افراد تدوین کرده‌اند. هدف از این محور شناسایی نظام علمی و اجرایی کشورهای مختلف در زمینه شناسایی، حمایت و هدایت استعدادهای برتر جامعه و بررسی ویژگی‌های هر يك از این نظام‌ها است.

5- راهکارهای افزایش تأثیر گذاری نخبگان در سطوح مختلف ملی

مدیریت و گردش امور کشور باید در دست نخبگان باشد، به همین دلیل لازم است با توجه به سطح هر يك از افراد مستعد کشور و بر اساس حوزهٔ تخصصی آنان، چارچوبی مناسب برای بهره‌گیری از توانمندی این افراد طراحی کرد. شناسایی حوزه‌های تأثیرگذاری نخبگان در کشور و تدوین سیاست‌های عملیاتی چگونگی بهره‌برداری از توان آنان در جهت پیشرفت کشور از اهداف این محور است.

6- آسیب شناسی برنامه‌های موجود در حوزه‌های شناخت، جذب و هدایت استعدادهای برتر و نخبگان

طی دو دههٔ گذشته برنامه‌های مختلفی دربارهٔ شناسایی، حمایت و هدایت افراد مستعد کشور در دستگاه‌های مختلف اجرا شده است. بازشناسی این برنامه‌ها، کندوکاو در آنها و شناسایی نقاط قوت و ضعف هر يك از این برنامه جزء اهداف این محور است.

7- برنامه‌ریزی راهبردی بنیاد ملی نخبگان

بنیاد ملی نخبگان از سال 1384 برای ساماندهی امور مربوط به افراد دارای استعداد برتر تشکیل شده است، تدوین چشم انداز این سازمان در تطابق با چشم‌انداز ملی کشور و تعیین راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌های عملیاتی بنیاد از اهداف این محور است. علاوه بر این تعیین جایگاه بنیاد در نظام علم و فناوری (نقش جامع علمی) و نقش آن در توسعه علمی کشور از دیگر اهداف آن است.

8- نیازسنجی روانی-عاطفی و شغلی-اجتماعی استعدادهای برتر و نخبگان

تا کنون تسهیلات مختلفی برای حمایت از افراد مستعد کشور از سوی دستگاه‌های مختلف ارائه شده است، لیکن تطابق این تسهیلات با نیازهای شخصی (روانی-عاطفی) و اجتماعی (شغلی-اجتماعی) از مسئله‌های مهم قابل بررسی است. به همین دلیل در این محور دو حوزه اصلی مورد توجه است:

الف) بررسی نتایج و پیامدهای تسهیلات اعطایی به نخبگان در سطوح مختلف

ب) شناسایی نیازهای فردی (روانی-عاطفی) و اجتماعی (شغلی-تأثیرگذاری) نخبگان در سطوح مختلف

9- اخلاق و فرهنگ نخبگی

نخبگان به عنوان سرآمدان يك جامعه در حوزه‌های مختلف، دارای امتیازاتی نسبت به افراد دیگر اجتماع هستند اما در مقابل انتظار جامعه نیز از آنان به لحاظ اخلاق، منش و فرهنگ با دیگران متفاوت است. شناسایی ویژگی‌های فرهنگی نخبگان در سطوح مختلف و تدوین کدهای اخلاقی-رفتاری آنها از اهداف این محور است.

10- نظام چرخش نخبگان

بهره‌گیری بهینه از توانمندی‌های افراد سرآمد جامعه یکی از دغدغه‌های آحاد جامعه است. قرار گرفتن نخبگان در جریانی که ضمن ارائه خدمت به جامعه متضمن به فعلیت رسیدن توانمندی ذاتی آنان و ارضای روحی-روانی آنان باشد یکی از وظایف مسؤولان است و چنانچه این نکته مورد غفلت قرار گیرد پدیده‌هایی همچون مهاجرت نخبگان به محیط‌های دیگر رخ می‌دهد.

هدف از این محور تأکید بر اهمیت نکات زیر است:

الف) بررسی پدیده مهاجرت نخبگان (به لحاظ آماری و تحلیلی) در سطح کشور و جهان

ب) طراحی مدل مناسب چرخش نخبگان ایرانی در داخل و خارج کشور

11- نخبگان تمدن ایرانی - اسلامی

جامعه ایرانی همواره پرورشگاه استعدادهایی بوده که تأثیر شگرفی بر حیات اجتماعی بشریت داشته است. ورود اسلام به ایران این روند را به شدت تقویت کرده است. شناسایی نخبگان تمدن ایرانی-اسلامی و بازشناسی ویژگی‌های روان‌شناختی، رفتاری و چگونگی تأثیرگذاری آنان بر مقتضیات جامعه و عصر خود از اهداف این محور است.